

Mellan kritik och konstruktion

Om Jörgen Johansens anarkism och pacifism

Fredsrörelsen på Orust • Svanviks skola, Stocken • 30 november 2019

david.karlsson@natverkstan.net

Intro

*Gene Sharp intervjuas av Jörgen Johansen och Stellan Vinthagen.
Boston den 20 februari 2009. Foto: Ninja Thyberg.*

”

Under sina sista levnadsår uttalade sig Gandhi i en slags utvärdering av rörelsen och sa han att den innehöll för mycket metod och för lite av ett "konstruktivt program".

Jörgen Johansen & Stellan Vinthagen
Fråga till Gene Sharp 2009

Vilket är JJ:s konstruktiva program?

- Skoningslös och humoristisk **kritik**
- Förmodernt **norskt småbrukarideal**

1. Vad är JJ?

**2. Individen &
gemenskapen**

**3. Synpunkter på JJ:s
"konstruktiva program"**

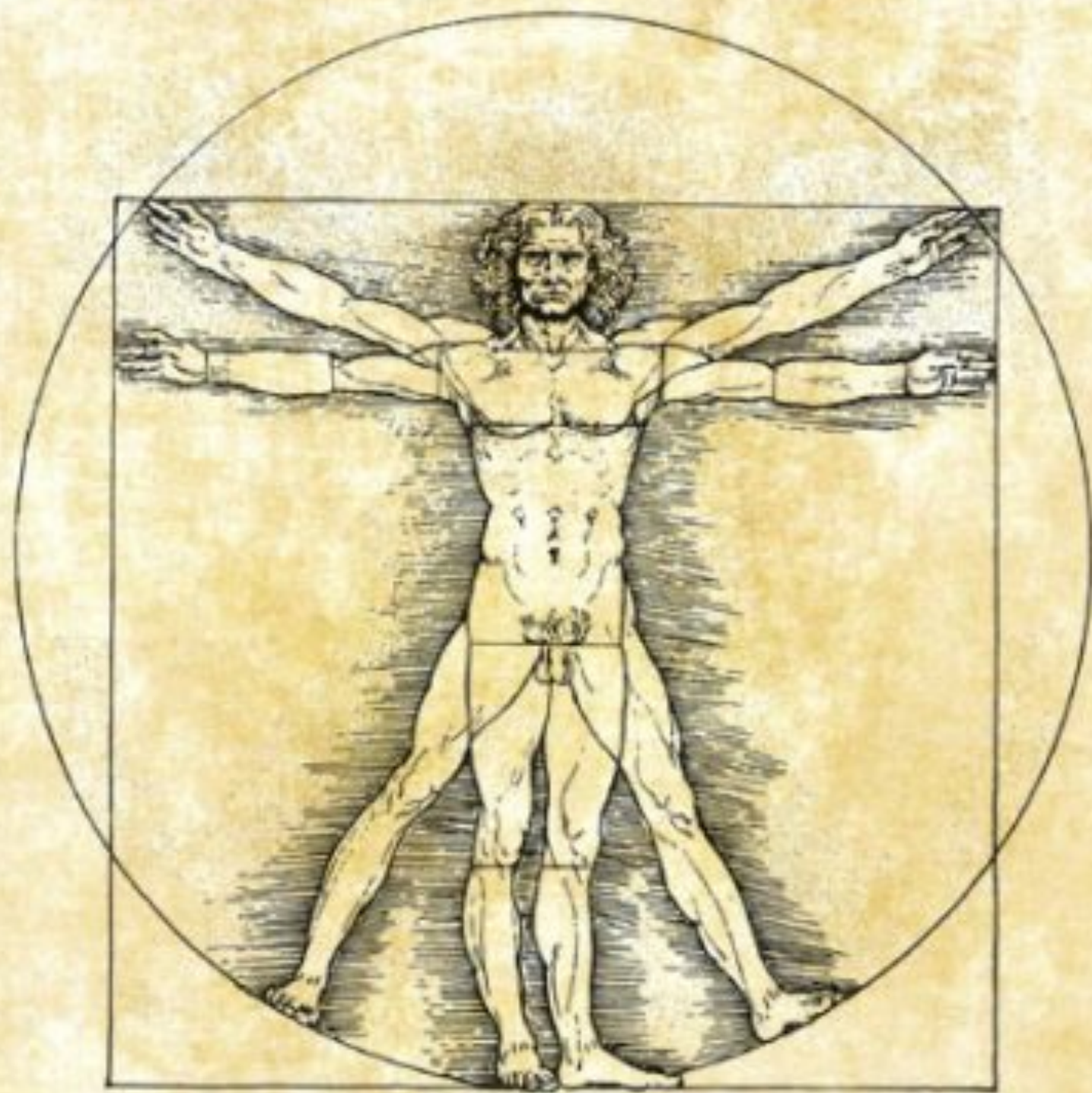
1

**Vad är
JJ?**

**Renässans-
människa?**

”

... individualism, stark
personlighetskänsla, verklighetssinne,
kritiskt sinne, frigjordhet från
auktoriteter, frånvaro av religiös känsla,
hejdlös egoism.

Renässansmänniskan

enligt Jakob Burckhardt (1818-1897)

”

... en luftig, fritt svävande
frihandskonstruktion som
fullständigt tappat kontakten med
alla kända realiteter.

Michael Nordberg

**Vad är
JJ?**

Ett

universitet?

- **Domstolserfarenhet**
- **Fängelsetid**
- **Vardagsjuridik**
- **Rättsfilosofi**

Juridik

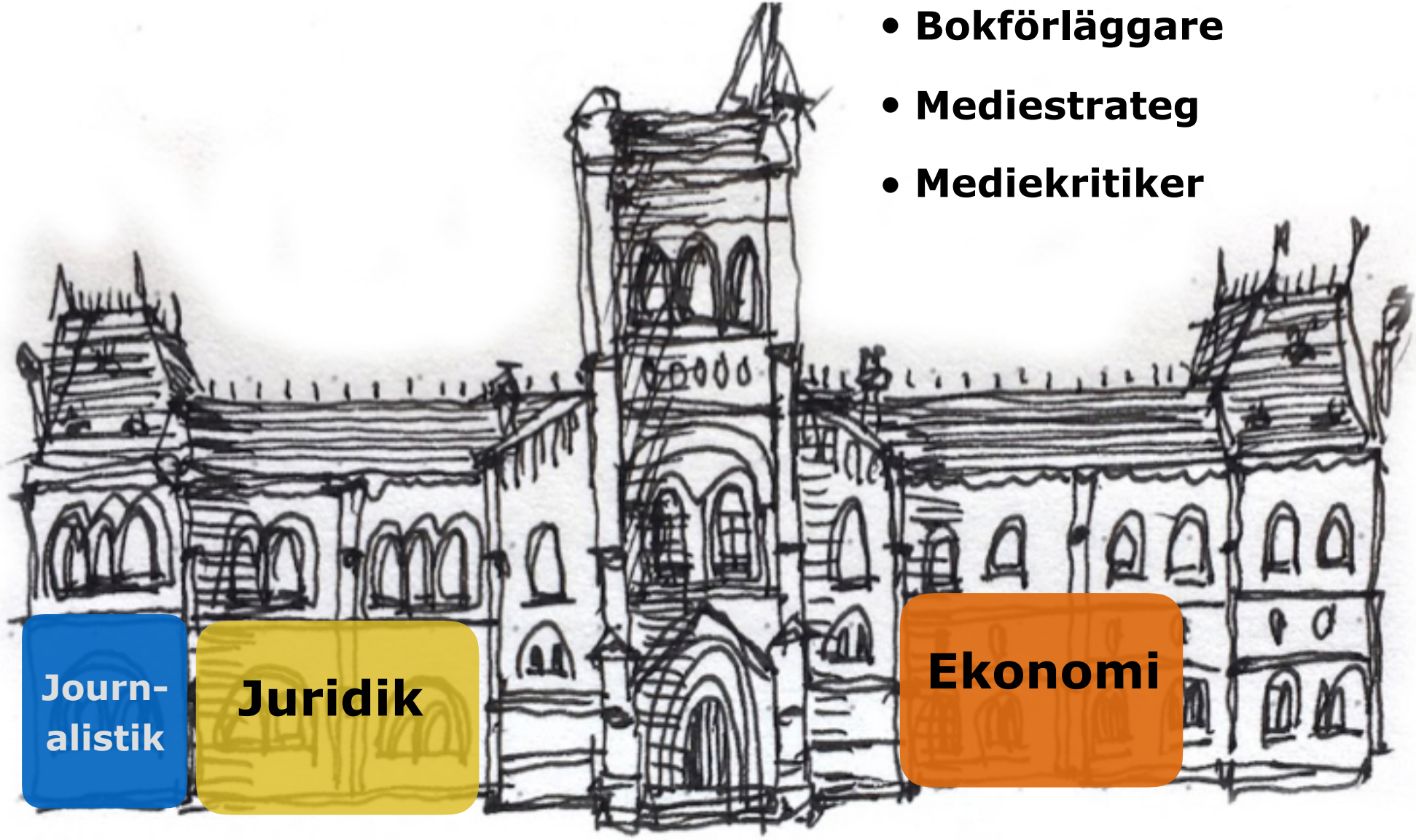
- **Egenföretagare**
- **Skattejuridik**
- **Redovisning**
- **Projektledning & organisationsteori**
- **Förhandlings-
erfarenhet**

Juridik

Ekonomi

- **Redaktör**
- **Skribent**
- **Bokförläggare**
- **Mediestrateg**
- **Mediekritiker**

**Journ-
alistik**

Juridik

Ekonomi

- **Historiskt perspektiv**
- **Globalhistoria**
- **Konkreta fallstudier**

Historia

**Journ-
alistik**

Juridik

Ekonomi

- Norsk

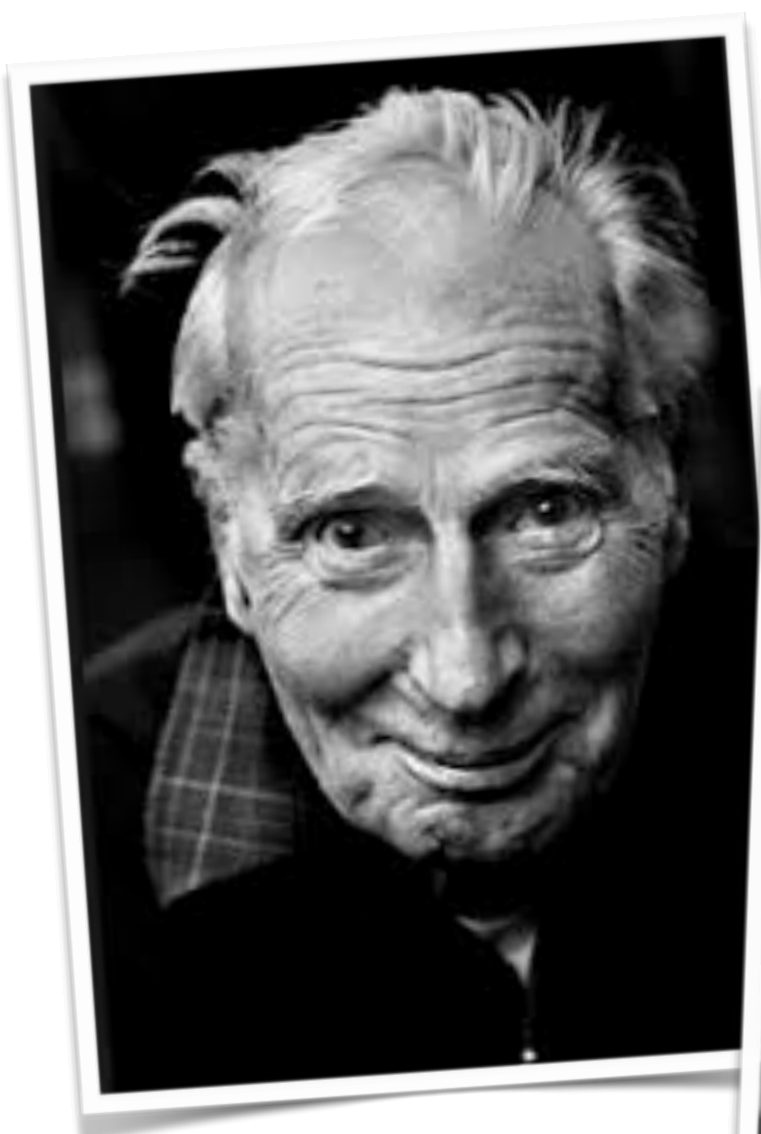
Historia

**Journ-
alistik**

Juridik

Filosofi

Ekonomi

- Norsk
- Logisk redlighet
- Pragmatisk
- Sokratisk
- Radikalt frågande

Historia

Filosofi

Ekonomi

Juridik

**Journ-
alistik**

- **Hypokondri**
- **Skepsis mot läkarkåren**
- **Kritik mot det medicinindustriella komplexet**
- **Självtillit**

**Journ-
alistik**

Historia

Juridik

Medicin

Filosofi

Ekonomi

- "Religiöst omusikalisk"
- Reduktionistisk religionskritik
- Avsaknad av hermeneutik

Källa: Johansen, Jørgen "Rebellen från Nazaret",
i Klaus Engell-Nielsen (red.) Jesus och ickevåld – En antologi, Kristna fredsrörelsen 2006, sid 85-91.

”

Övernaturliga väsen, både
tomtar och gudar inkluderade,
har därför aldrig fått plats i min
tankevärld.

Jörgen Johansen

”

Men denna bok, som egentligen är en artikelsamling, och som ligger till grund för mycket av den kristna tro är verkligen en besynnerlig bok.

Jörgen Johansen

*Källa: Johansen, Jørgen "Rebellen från Nazaret",
i Klaus Engell-Nielsen (red.) Jesus och ickevåld – En antologi, Kristna fredsrörelsen 2006, sid 85-91.*

”

Med så många författare som behandlar samma tema så borde det såklart ha gjorts ett ordentligt redigeringsarbete. Men det verkar helt saknas.

Jörgen Johansen

”

Jag tvivlar starkt på att något
förlag idag hade gett ut den
utan kraftig redigering.

Jörgen Johansen

*Källa: Johansen, Jørgen "Rebellen från Nazaret",
i Klaus Engell-Nielsen (red.) Jesus och ickevåld – En antologi, Kristna fredsrörelsen 2006, sid 85-91.*

”

Författarnas olika meningar om vad Jesus sa och gjorde spretar så till den grad att konklusionen måste bli att antingen var han schizofren eller så har författarna varit osedvanligt **slarviga med granskningen av sina källor.**

Jörgen Johansen

*Källa: Johansen, Jørgen "Rebellen från Nazaret",
i Klaus Engell-Nielsen (red.) Jesus och ickevåld – En antologi, Kristna fredsrörelsen 2006, sid 85-91.*

”

En ickevåldslig filosofi i den här mannens historia har jag inte lyckats hitta. De råd och riktlinjer som ges i praktiska situationer är så spretande och inkonsekventa att varje försök att formulera **normer** eller **filosofiska lärosatser** verkar omöjligt.

Jörgen Johansen

*Källa: Johansen, Jørgen "Rebellen från Nazaret",
i Klaus Engell-Nielsen (red.) Jesus och ickevåld – En antologi, Kristna freds rörelsen 2006, sid 85-91.*

- **"Religiöst omusikalisk"**
- **Reduktionistisk religionskritik**
- **Avsaknad av hermeneutik**
- **Brist på tålamod**

- "Musikaliskt omusikalisk"
- Danskonsten utvecklad

Teologi

Historia

**Journ-
alistik**

Juridik

Medicin

Filosofi

Ekonomi

Konst

TIL LYKKE MED DAGEN ?

TIL ONKEL STOR-HANS PÅ ÅRMALSDAGEN
1962 FRÅ KIRSTEN & SIGMUND

Teckning: Sigmund Kvaløy

Teckning: Sigmund Kvaløy

NATURE IS A COLLECTIVE IMPROVISATION

Teckning:
Sigmund Kvaløy

- **"Musikaliskt omusikalisk"**
- **Danskonsten utvecklad**
- **Estetikens växande betydelse**

Teologi

Historia

**Journ-
alistik**

Juridik

Medicin

Filosofi

Ekonomi

Konst

”

Intresselöst skådande

Immanuel Kant

Teologi

Historia

Medicin

Litteratur

Filosofi

Konst

**Journ-
alistik**

Juridik

Ekonomi

"Demokratene",

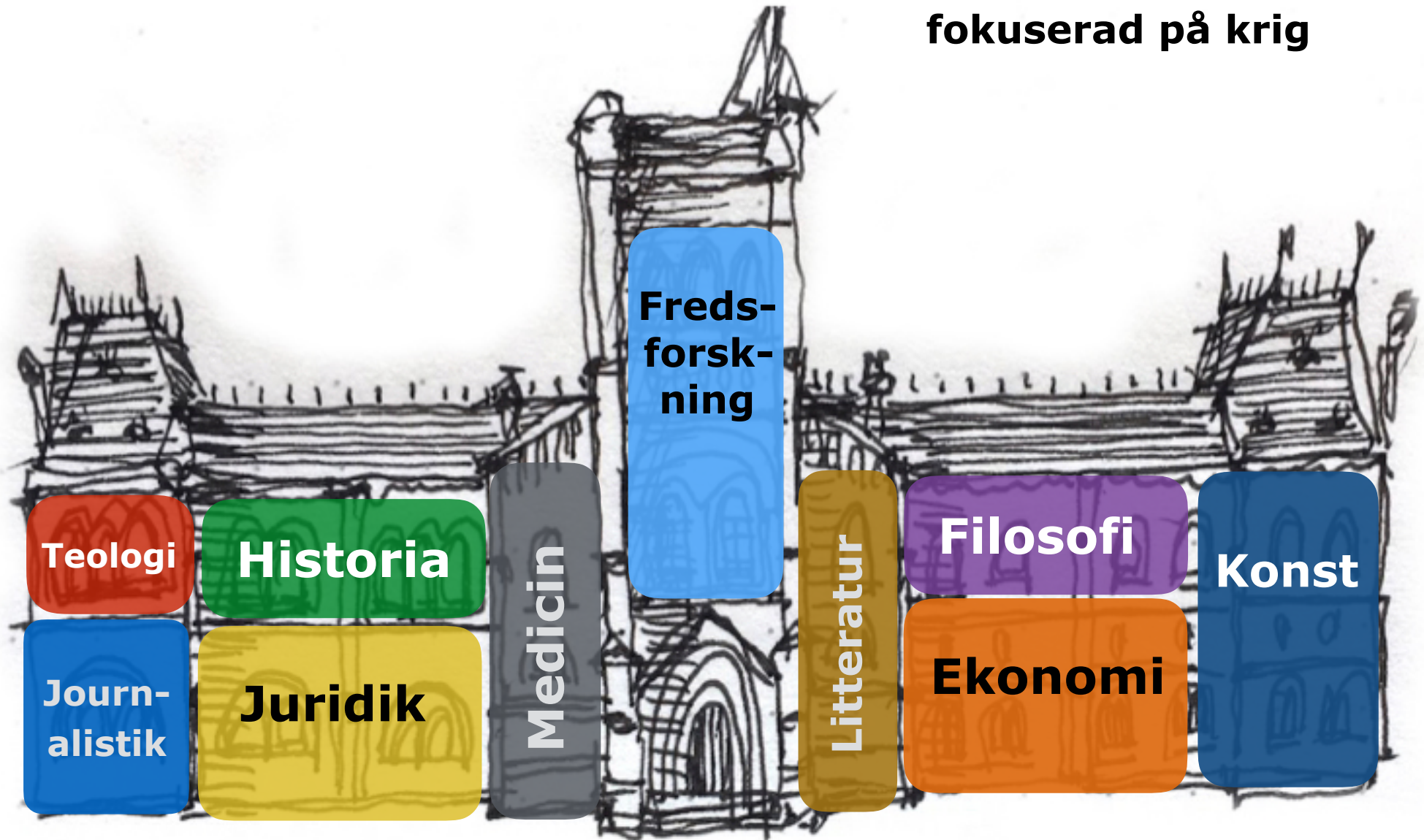
"Ti bud til en ung
mann som vil frem
i verden",

"Vise om byen
Hiroshima".

Jens Bjørneboe (1920-1976)

- **Nekrofil**
- **Forskningen alltför fokuserad på krig**

”

Att definiera krig som en form av konflikt är olyckligt på flera vis. «Krig» är bl.a. ett sätt att påverka vissa konflikters utfall, «krig» är ett medel. «Fred» däremot är ett mål ...

Jörgen Johansen

”

Att definiera «krig» som en form av
konflikt är med på att **dölja konfliktens
orsaker.**

Jörgen Johansen

”

När *medlet* krig beskrivs som en oskiljaktig del av storskaliga väpnade konflikter **reduceras möjligheterna att se alternativa medel.**

Jörgen Johansen

”

Detta fokus på «krig» har fört med sig att konsekvenserna av detta medel har fått en **oproportionerligt stor plats i forskningen.**

Jörgen Johansen

**Freds-
forsk-
ning**

Teologi

Historia

Medicin

Litteratur

Filosofi

Konst

**Journ-
alistik**

Juridik

Ekonomi

**Freds-
forsk-
ning**

Teologi

Historia

Medicin

Litteratur

Filosofi

Konst

**Journ-
alistik**

Juridik

Ekonomi

Yrkeshögskola & Hantverksutbildning

”

Det är bra att bygga –
då tror barnen att det
finns en framtid.

Thomas Polesie

Teori & metod

”

**Jörgen har inte koll på
Foucault... !?!**

Michel Foucault (1926-1984)

JJ:s metod

...empirism

JJ:s metod

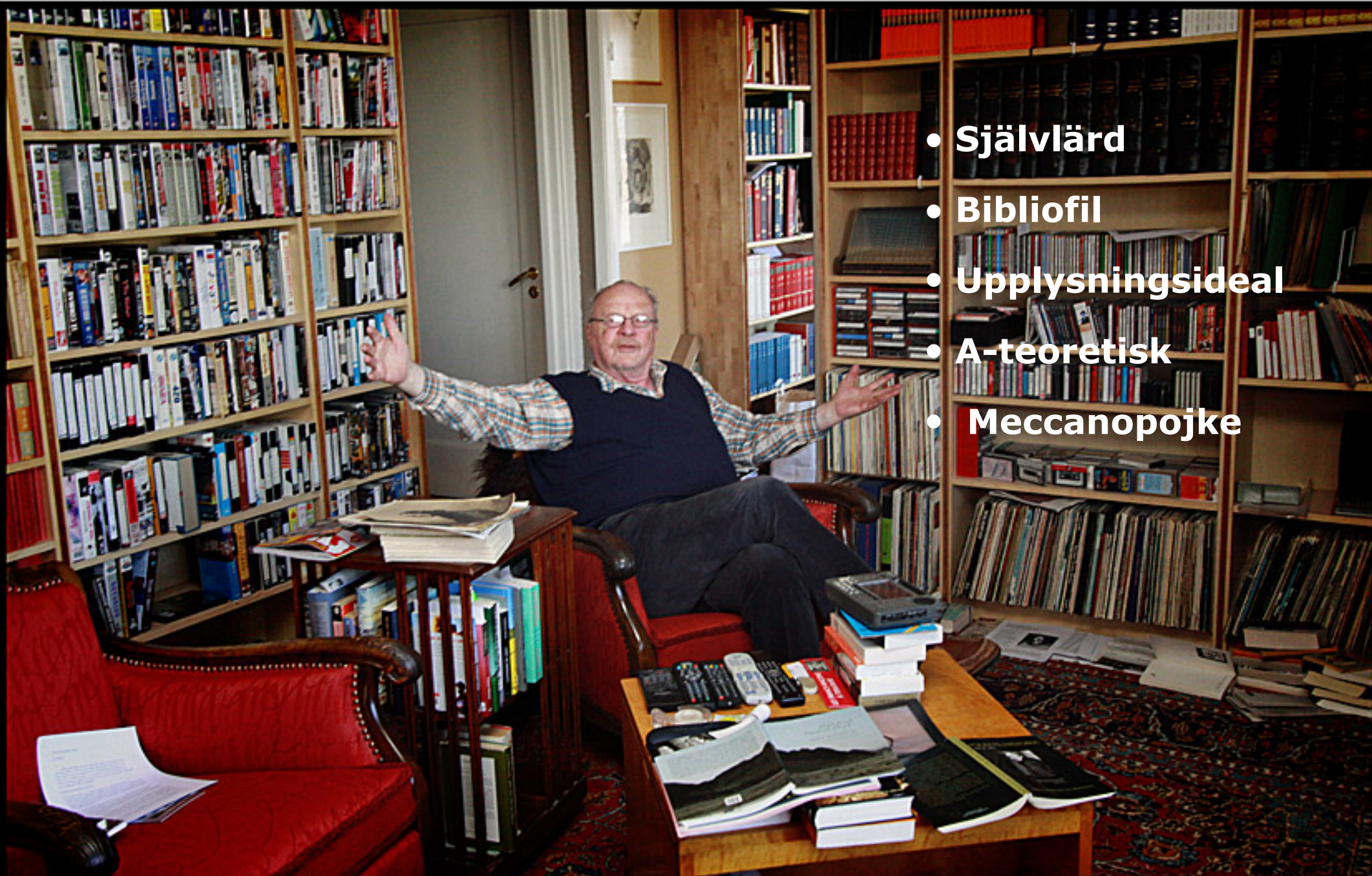
- **Reflexiv empirism**
- **Bildning.** Folkbildning.
Självbildning.

**Vad är
JJ?**

**Public
Intellectual?**

Autodidakt

- Självlärd
- Bibliofil
- Upplysningsideal
- A-teoretisk
- Meccanopojske

2

Individen & gemenskapen

”

Norsk av födsel – inte av
övertygelse.

Jörgen Johansen

**Kontexten
spelar roll**

3

**Vilket är då JJ:s
"konstruktiva
program"?**

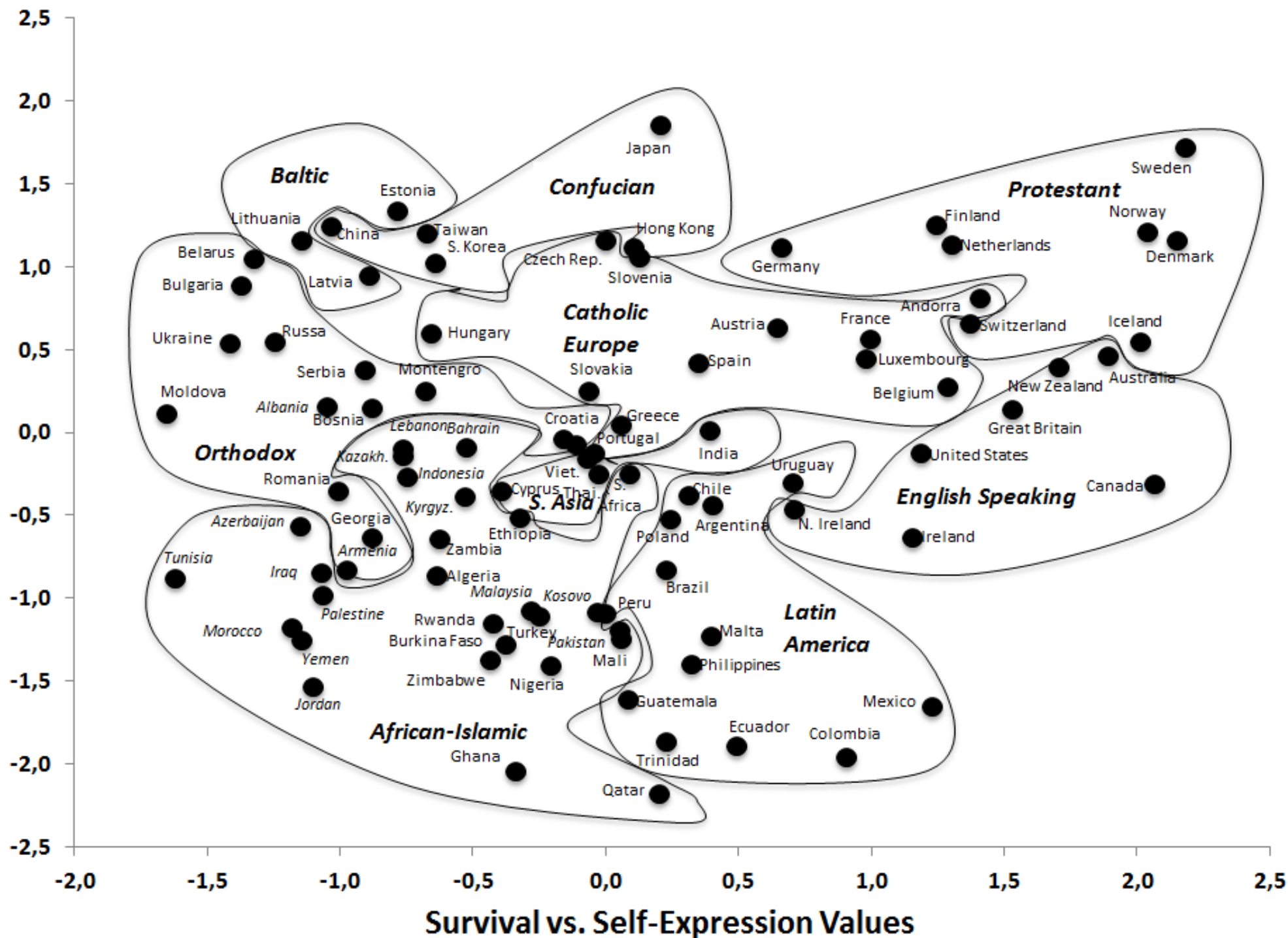

Teckning: Sigmund Kvaløy

Traditional vs. Secular-Rational Values

“statsindividualism”

Synpunkter på JJ:s konstruktiva program?

- 1.** Föreställningen om **staten**
baserad på 1800-talsanarkismen.
Före demokratin och
välfärdsstaten.
- 2.** Sharps metod **kontextlös.**
Social ingenjörskonst.
Kulturellt underskott.

Tack!

david.karlsson@natverkstan.net

”

Kunskap är [...]
överdrift.

Theodor W Adorno